

CUPRINS

Capitolul I

ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND DREPTUL COMERCIAL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL 5

1. Noțiunea de drept comercial intern și internațional 5
2. Izvoarele dreptului comercial intern și internațional..... 6
  - 2.1. Legea 7
  - 2.2. Uzanțele 7
  - 2.3. Principiile generale ale dreptului 9
  - 2.4. Doctrina.....9
  - 2.5. Practica judiciară și de arbitraj 10
2. Noțiunile de „întreprindere” și „profesionist” în lumina Noului Cod Civil 10

Capitolul II

PROFESIONIȘTII - COMERCIANȚI PERSOANE FIZICE..... 15

1. Aspecte introductive privind desfășurarea de activități economice în România 15
2. Înregistrarea și autorizarea funcționării profesioniștilor – comercianți persoane fizice..... 16
3. Regimul juridic al profesioniștilor–comercianți persoane fizice..... 18
  - 3.1. Persoana fizică autorizată.....18
  - 3.2. Regimul juridic al întreprinzătorului persoană fizică titular al întreprinderii individuale.....18
  - 3.3. Regimul juridic al întreprinderii familiale.....19
4. Constituirea patrimoniului de afecțaiune. Garantarea obligațiilor 20
5. Încetarea activității profesioniștilor - comercianți persoane fizice..... 21
6. Legea aplicabilă statutului personal al profesioniștilor - comercianți persoane fizice străine..... 22

Capitolul III

PROFESIONIȘTII – COMERCIANȚI PERSOANE JURIDICE..... 25

1. Dobândirea calității de profesionist – comerciant de către persoanele juridice 25
  - 1.1. Societățile.....25
  - 1.2. Regiile autonome 26
  - 1.3. Societățile cooperative 26
  - 1.5. Grupurile de interes economic (G.I.E).....26
  - 1.5. Grupul european de interes economic (G.E.I.E) 27

1.6. Societatea europeană (societas europea)	27
1.7. Societatea cooperativă europeană (S.C.E.)	29
1.8. Societăți multinaționale și societăți transnaționale	29
2. Obligațiile specifice profesioniștilor – comercianți	31
2.1. Obligația de înregistrare în registrul comerțului	31
2.2. Obligația de a organiza și conduce propria contabilitate	34
2.3. Obligația de efectuare a activității în limitele unei concurențe licite	36
3. Fondul de comerț.....	38
3.1. Noțiune.....	38
3.2. Elementele constitutive ale fondului de comerț	39
3.3. Actele juridice privind fondul de comerț	48
4. Legea aplicabilă statutului organic al profesionistului- comerciant persoană juridicăstrăină	50
4.1. Aspecte introductive	50
4.2. Naționalitatea societății comerciale	51
4.3. Recunoașterea persoanelor juridicestrăine	52
4.4. Legea aplicabilă grupărilor de societăți	53
4.5. Naționalitatea și legea aplicabilă societăților care fac parte dintr-o grupare transnațională de societăți	54

Capitolul IV

SOCIETĂȚILE PREVĂZUTE DE LEGEA NR. 31/1990.....	57
1. Aspecte introductive.....	57
1.1. Cadrul juridic	57
1.2. Noțiune de societate	59
1.3. Natura juridică.....	60
1.4. Formele în care se pot constitui societățile	60
1.5. Clasificarea societăților.....	61
2. Constituirea societăților. Actele constitutive ale societăților comerciale....	63
2.1. Contractul de societate. Condiții de validitate	63
2.2. Conținutul contractului de societate.....	70
2.3. Statutul societății.....	77
2.4. Forma actului constitutiv	77
2.5. Consecințele nerespectării conținutului legal al actului constitutiv sau al lipsei acestuia	78
3. Înmatricularea societății în registrul comerțului	78
3.1. Procedura de înmatriculare în registrul comerțului.....	78
3.2. Constatarea unor neregularități la momentul înmatriculării societății	81
3.3. Constatarea unor neregularități privind constituirea societății după înmatricularea acesteia	81
3.4. Nulitatea societății.....	82
4. Constituirea societății pe acțiuni prin subscripție publică.....	83
4.1. Aspecte procedurale	83
4.2. Drepturile și obligațiile fondatorilor.....	87
5. Aspecte privind constituirea societăților în alte sisteme de drept	88
5.1. În dreptul francez	88

5.2. În dreptul german	90
5.3. În dreptul englez.....	92

Capitolul V

FUNCȚIONAREA SOCIETĂȚILOR REGLEMENTATE DE LEGEA NR.

31/1990.....	95
1. Reguli comune aplicabile tuturor formelor de societăți reglementate de Legea nr. 31/1990	95
2. Adunarea generală.....	96
2.1. Noțiune.....	96
2.2. Adunarea generală ordinară	97
2.3. Adunarea generală extraordinară	100
2.4. Adunarea specială	103
2.5. Convocarea adunărilor generale ale asociațiilor/acționarilor	103
2.6. Contestarea hotărârilor adunări generale	108
3. Administrarea societăților	109
3.1. Aspecte generale	109
3.2. Dobândirea calității de administrator	110
3.3. Modul de lucru al administratorilor	114
3.4. Natura juridică a raporturilor dintre administratori și societate.....	115
3.5. Răspunderea administratorilor	118
4. Controlul gestiunii societății	120
4.1. Controlul gestiunii societății de către asociați	121
4.2. Controlul gestiunii societății de către cenzori	121
4.3. Controlul gestiunii societății de către auditorii financiari.....	124

Capitolul VI

PARTICULARITĂȚILE SOCIETĂȚII PE ACȚIUNI.....

1. Acțiunile – fracțiuni de capital social specifice societăților de capitaluri.	129
1.1. Noțiune.....	129
1.2. Clasificarea acțiunilor	131
1.3. Drepturile și obligațiile acționarilor	133
1.4. Subscrierea și dobândirea propriilor acțiuni	136
2. Obligațiunile societăților pe acțiuni	140
2.1. Noțiune.....	140
2.2. Subscripția obligațiunilor	141
2.3. Drepturile deținătorilor de obligațiuni	143
3. Administrarea societăților pe acțiuni.....	144
3.1. Sistemul unitar	146
3.1.1. Desemnarea administratorilor	146
3.1.2. Componența consiliului de administrare.....	147
3.1.3. Atribuțiile consiliului de administrație.....	150
3.1.4. Reprezentarea societății în raport cu terții și în justiție.....	151
3.1.5. Drepturile și obligațiile membrilor consiliului de administrație.	152
3.1.6. Drepturile, obligațiile și răspunderea directorilor	155
3.2. Sistemul dualist	156
3.2.1. Directoratul	157

3.2.2. Consiliul de supraveghere.....	161
3.3. Luarea deciziilor în organele colegiale de administrare. Reguli comune	165
3.4. Acțiunea în răspundere a administratorilor, directorilor, membrilor directoratului, respectiv a membrilor consiliului de supraveghere	167
3.4.1. Răspunderea administratorilor, membrilor directoratului, respectiv a membrilor consiliului de supraveghere	167
3.4.2. Limitarea răspunderii administratorilor, membrilor directoratului, respective a membrilor consiliului de supraveghere.....	167
3.4.3. Exercițarea acțiunii în răspundere.....	168
3.4.4. Acțiunea în despăgubire a acționarilor minoritari	169

Capitolul VII

PARTICULARITĂȚILE CELORLALTE SOCIETĂȚI REGLEMENTATE DE LEGEA NR. 31/1990..... 171

1. Societatea în nume colectiv.....	171
1.1. Noțiune.....	171
1.2. Funcționare	171
1.3. Drepturile și obligațiile asociaților.....	173
1.4. Cesiunea aportului la capitalul social.....	175
1.5. Răspunderea asociaților	175
2. Societatea în comandită simplă.....	176
2.1. Noțiune.....	176
2.2. Funcționare.....	176
2.3. Drepturile și obligațiile asociaților	177
3. Societatea în comandită pe acțiuni	178
4. Societatea cu răspundere limitată.....	179
4.1 .Noțiune și reglementare.....	179
4.2. Funcționarea societății cu răspundere limitată	179
4.3. Societatea cu răspundere limitată cu asociat unic	180

Capitolul VIII

MODIFICAREA SOCIETĂȚII..... 183

1. Modificarea actului constitutiv.....	183
2. Reducerea sau majorarea capitalului social	186
2.1. Reducerea capitalului social.....	186
2.2.Majorarea capitalului social	187
3. Retragerea și excluderea și asociaților	192
3.1. Retragerea asociaților.....	192
3.2. Excluderea unui asociat	192
4. Fuziunea și divizarea societăților	193
4.1. Noțiune și reglementare	193
4.2. Aspecte procedurale privind realizarea fuziunii și divizării societăților	196
5. Fuziunea transfrontalieră.....	207
5.1. Noțiune.....	207

5.2. Domeniul de aplicare. Competenta jurisdicțională	208
5.3. Aspecte procedurale	209

Capitolul IX

DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA SOCIETĂȚILOR 215

1. Considerații introductive	215
2. Dizolvarea societăților	216
2.1. Cauze comune de dizolvare a societăților	216
2.2. Cauze de dizolvare specifice anumitor forme de societate	220
2.3. Efectele dizolvării societății	222
3. Lichidarea societăților	225
3.1. Principiile desfășurării procedurii lichidării	225
3.2. Numirea lichidatorilor. Drepturile și obligațiile acestora	226
3.3. Procedura lichidării	228
3.4. Particularitățile lichidării societăților în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată	231
3.6. Particularitățile lichidării societăților pe acțiuni și în comandită pe acțiuni	232

Capitolul X

PROCEDURILE DE PREVENIRE A INSOLVENȚEI ȘI DE INSOLVENȚĂ. 233

1. Aspecte introductive	233
1.1. Insolvența și procedura insolvenței	233
1.2. Necesitatea legiferării unor proceduri de prevenire a insolvenței	235
2. Procedurile de prevenirea insolvenței reglementate de Legea nr. 85/2014	237
2.1. Aspecte introductive	237
2.2. Procedura mandatului ad-hoc	240
2.3. Procedura de concordat preventiv	241
3. Participanți la procedura insolvenței. Organe care aplica procedura insolvenței	249
3.1. Instanțele judecătorești	249
3.2. Practicienii în insolvență	253
3.3. Adunarea creditorilor	260
3.4. Administratorul special	265
3.5. Alți participanți la procedură	267
4. Aspecte procedurale privind deschiderea procedurii	268
4.1. Cine poate cere deschiderea procedurii?	268
4.2. Pronunțarea hotărârii privind deschiderea procedurii insolvenței	276
4.3. Efectele deschiderii procedurii insolvenței	277
4.3.1 Desemnarea administratorului judiciar/ lichidatorului judiciar	277
4.3.2 Suspendarea acțiunilor judiciare, extrajudiciare sau a măsurilor de executare silită	277
4.3.3 Suspendarea cursului prescripției	281
4.3.4 Creanțelor născute anterior deschiderii procedurii insolvenței nu li se pot adăuga accesorii în această perioadă	281
4.3.5 Suspendarea/retragerea de la tranzacționare a acțiunilor societății în insolvență	282

4.3.6	Punerea la dispoziția administratorului judiciar/lichidatorului judiciar și a creditorilor a informațiile și documentele apreciate relevante cu privire la activitatea și averea sa	282
4.3.7	Publicitatea intrării debitorului în insolvență prin intermediul actelor și corespondenței acestuia.....	282
4.3.8	Nulitatea actelor încheiate de debitor ulterior deschiderii procedurii insolvenței	283
4.3.9	Ridicarea dreptului de administrare al debitorului.....	284
4.3.10	Rămânerea fără efect a înscrierilor, transcrierilor, intabulărilor sau a oricăror alte formalități specifice pentru opozabilitatea unor drepturi, acte sau fapte juridice	284
5.	Perioada de observație.....	285
5.1.	Deschiderea contului de insolvență.....	286
5.2.	Stabilirea masei pasive.....	287
5.3.	Stabilirea masei active. Inventarierea averii debitorului	292
5.4.	Rapoartele practicienilor în insolvență.....	292
5.5.	Anularea unor acte frauduloase încheiate în perioada suspectă	294
5.6.	Situația unor contracte aflate în curs de execuție	299
6.	Reorganizarea judiciară.....	301
6.1.	Cine poate propune un plan de reorganizare.....	301
6.3.	Votarea și confirmarea planului.....	306
6.4.	Confirmarea unui plan de reorganizare.....	308
7.	Procedura falimentului	311
7.1.	Intrarea în procedura falimentului. Cazuri. Efecte.....	311
7.2.	Inventarierea bunurilor.....	315
7.3.	Lichidarea averii debitorului	316
8.	Închiderea procedurii	322
8.1.	Situații în care se dispune închiderea procedurii.....	322
8.2.	Efectele închiderii procedurii insolvenței	324
9.	Răspunderea persoanelor care au contribuit la starea de insolvență a debitorului persoană juridică.....	326
9.1.	Acțiunea în răspundere.....	326
9.2.	Cine poate avea calitate procesuală activă?	326
9.3.	Calitatea procesuală pasivă	326
9.4.	Aspecte procedurale	327
9.5.	Natura juridică a răspunderii.....	327
9.6.	Admisibilitatea cererii. Condiții.....	327
9.7.	Răspunderea solidară. Cauze de exonerare de răspundere.....	329
9.8.	Prescripția acțiunii.....	330
10.	Insolvența transfrontalieră.....	331
10.1.	Procedurile transfrontaliere de insolvență în statele membre ale Uniunii Europene	332
10.2.	Procedurile transfrontaliere de insolvență în statele terțe	335
CUPRINS		345

Capitolul I

ASPECTE INTRODUCATIVE PRIVIND DREPTUL COMERCIAL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL

1. Noțiunea de drept comercial intern și internațional

Din punct de vedere *etimologic*, termenul de „comerț” își are originea în latinescul „*commercium*”, o juxtapunere a cuvintelor „*cum*” și „*merx*” ce înseamnă operațiuni legate de marfă.

Dreptul comercial cuprinde normele juridice care reglementează activitatea comercială, adică producerea și circulația (distribuția) mărfurilor, executarea de lucrări, precum și prestarea de servicii¹.

Punctul de plecare în definirea noțiunii de drept comercial îl constituie sensul *juridic* al noțiunii de comerț, mai larg decât cel *economic*, acesta cuprinzând pe lângă interpunerea și circulația mărfurilor de la producători la consumatori (sensul economic) și operațiunile de producere a mărfurilor, respectiv pe cele de executare de lucrări sau prestări de servicii.

Globalizarea a condus la internaționalizarea producției și a tehnologiilor, a piețelor de mărfuri, de servicii și de capitaluri, creșterea complexității și diversității acestora, dat fiind dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor, inclusiv prin expansiunea comerțului electronic.

Comerțul internațional cuprinde, în sens restrâns, totalitatea operațiunilor de import și export cu mărfuri, lucrări și servicii pe care le desfășoară întreprinderile (persoane fizice și persoane juridice), aparținând unui stat, cu

---

¹S.D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ediția a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 12. Expresia „activități de producție, comerț sau prestări de servicii” înlocuiește expresiile acte de comerț și fapte de comerț utilizate de legislația anterioară intrării în vigoare a Noului Cod civil.

parteneri străini sau pe piețe străine (cu mărfuri, lucrări sau servicii aflate în tranzit internațional)².

În concluzie, în lucrarea de față, ne propunem o abordare a normelor juridice care reglementează activitatea comercială³, desfășurată în plan intern, cât și în plan internațional (atunci când apare un element de extraneitate: parteneri străini, piețe străine, transportator străin etc.), cu accent pe piața internă a Uniunii Europene. Încercăm, astfel, să realizăm îmbinăm aspectele de dreptul comerțului internațional cu cele de drept comercial intern, în ideea de a avea un tablou al legalității, din perspectiva relațiilor economice. În acest sens, ne-am oprit asupra denumirii ***drept comercial intern și internațional*** având în vedere și eforturile remarcabile ale Comisiei Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL⁴), organ juridic cu participare universală specializat în reforma dreptului comercial în lume care și-a propus modernizarea și armonizarea regulilor comerțului internațional⁵.

2. Izvoarele dreptului comercial intern și internațional

Izvoarele dreptului comercial intern și internațional sunt desprinse, în principal, din prevederile art. 1 Codul civil⁶; la acestea trebuie să adăugăm izvoarele interpretative ale dreptului comercial intern și internațional:

- legea;
- uzanțele
- principiile generale ale dreptului.
- doctrina;
- practica judiciară.

---

²D.A. Sitaru, *Dreptul comerțului internațional*, Editura Lumina Lex, București, 2004, p. 9. În sens larg, comerțul internațional înglobează o multitudine și de o extremă varietate de operațiuni care se referă numai indirect la marfă și care sunt cuprinse, de regulă, în noțiunea de cooperare economică internațională.

³Producția și circulația mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.

⁴United Nations Commission on International Trade Law - principalul organ juridic al sistemului Națiunilor Unite în materia dreptului comercial internațional. Comisia a fost înființată de către Adunarea Generală a ONU din 1966 (rezoluția nr. 2205 (XXI) din 17 decembrie 1966, cu scopul de a încuraja armonizarea și unificarea progresivă a dreptului comercial internațional. Pentru mai multe detalii, a se vedea www.uncitral.org

⁵UNCITRAL și-a propus elaborarea de reguli modern echitabile și armonizate asupra operațiunilor comerciale sub forma: convențiilor, legilor-tip, ghiduri, recomandări juridice și legislative etc.

⁶Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicat, în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/20011, în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011, denumit în continuare Noul Cod civil (NCC).

2.1. Legea

Legea, izvorul principal, trebuie privită ca totalitatea actelor normative care reglementează raporturile juridice dintre profesioniști (întreprinzători), precum și raporturilor născute între aceștia și celelalte subiecte de drept, incluzând:

- tratatele internaționale ratificate de țara noastră⁷;
- dreptul Uniunii Europene⁸;
- Constituția României;
- Noul Cod civil;
- Legile speciale (în sens larg⁹) care reglementează anumite aspecte ale activității derulate de profesioniști (de exemplu: Legea nr. 31/1990 (LS)¹⁰; Legea nr. 26/1990 (LRC)¹¹; Legea nr. 85/2014 (LPPII)¹².

2.2. Uzanțele

În sensul Codului civil, prin uzanțe se obiceiu (cutuma) și uzurile profesionale.

Obiceiu este o regulă de conduită desprinsă din practică datorită repetabilității, constanței și continuității sale, fiind respectată asemenea unei norme juridice.

Uzul se definește ca fiind o practică îndelungată, caracterizată prin repetabilitate și stabilitate, aplicată de comercianții dintr-un anumit domeniu de activitate și/sau într-o anumită zonă geografică¹³.

---

⁷Potrivit prevederilor art. 11 din Constituție, tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern. În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției. De asemenea, potrivit prevederilor art. 4 NPC, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele și celelalte tratate la care România este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și Codul civil au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care codul conține dispoziții mai favorabile. Normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părților.

⁸Normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părților (art. 5 NPC).

⁹Legile, ordonanțele, hotărârile Guvernului și alte acte cu caracter normativ.

¹⁰Legea societăților, republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare LS.

¹¹Legea privind registrul comerțului, republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

¹²Legea privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 466 din 25 iunie 2014.

Uzanțele sunt aplicabile numai în situațiile în care legea prevede în mod expres aceasta și nu contravin normelor de ordine publică și bune moravuri. Întrucât ele sunt desprinse din practică, pentru a le putea invoca trebuie dovedită atât existența, cât și conținutul acestora. Cu toate acestea, Codul civil¹⁴ permite aplicarea uzanțelor publicate în anumite culegeri prin efortul unor entități/organisme recunoscute în domeniul respectiv, instituind o prezumție relativă a existenței lor.

În ceea ce privește comerțul internațional, în anumite materii, uzanțele comerciale au un rol deosebit de important dat fiind lipsa reglementărilor în domeniu. În fapt, uzanțele comerțului internațional nu sunt altceva de cât o varietate a uzanțelor comerciale¹⁵. În acest sens, se face distincție între uzanțele normative (cutume internaționale) și uzanțele convenționale (interpretative, complete sau de fapt)¹⁶, primele având forța juridică a unei legi, pe când celelalte aceea a unei clauze contractuale, părțile exprimându-se în sensul aplicării unora dintre acestea, fie făcând trimitere la acestea, fie prin preluarea anumitor dispoziții în contract (de exemplu: Regulile INCOTERMS¹⁷, condiții generale, contracte model etc.)¹⁸.

O importanță covârșitoare o au instituțiile care luptă pentru uniformizarea dreptului comercial. În acest sens, este remarcabil efortul UNCITRAL (Comisiei Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional), sub egida căreia au fost adoptate o serie de convenții în materie (Convenția asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri – Viena, 1980, Convenția privind transportul pe mare – Hamburg, 1978 etc.

---

¹³S. Angheni, M. Volonciu, C. Stoica, Drept comercial. Profesioniștii comercianți, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 17-19.

¹⁴Art. 1 alin. 5 NCC.

¹⁵ Anumite texte referitoare la arbitrajul internațional rezervă o importanță deosebită acestor uzanțe: „arbitrii vor ține cont de prevederile contractului și de uzanțele comerciale”- Convenția europeană asupra arbitrajului, Geneva, 1961; de asemenea, un text similar regăsim în Legea model a UNCITRAL asupra arbitrajului comercial internațional, 1985.

¹⁶ D.A. Sitaru, op. cit., p. 189-196.

¹⁷ Regulile INCOTERMS (ICC official rules for the interpretation of trade terms), elaborate de Camera de Comerț și Industrie din Paris, reprezintă o codificarea a uzanțelor în materia vânzării internaționale de mărfuri.

¹⁸ Datorită decalajului dintre rapiditatea dezvoltării economiei și lentoarea reglementărilor juridice, dar și diversității și incompatibilității diferitelor legislații naționale sau chiar a vidului legislativ, întreprinderile de comerț exterior au dezvoltat un adevărat corp de reguli, care în limbaj juridic poartă numele de *lex mercatoria*. Unele reguli, prin aplicabilitatea lor îndelungată, au cunoscut un succes important, așa cum sunt regulile INCOTERMS. Cu toate acestea nu se poate vorbi de o *lex mercatoria universalis*, ci de reguli punctuale pentru anumite domenii de activitate.

De asemenea este de remarcat opera de codificare realizată de Institutul Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat (UNIDROIT)¹⁹ – Principiile contractelor comerciale internaționale. Ca natură juridică, Principiile nu reprezintă o convenție internațională, ci un set de reguli generale aplicabile contractelor comerciale internaționale sintetizate pentru considerentul că, fie sunt comune diferitelor sisteme de drept naționale, fie au fost considerate de autorii lor ca fiind cel mai bine adaptate condițiilor specifice ale operațiunilor comerciale internaționale. Principiile au caracter facultativ, fiind aplicabile numai în situația în care părțile au făcut trimitere la ele printr-o clauză expresă din contract²⁰. Cu toate acestea, în situația în care părțile au stabilit prin contract ca acesta să fie guvernat de „principiile generale de drept” sau de „uzanțele comerțului internațional”, instanțele de judecată sau cele de arbitraj pot considera că părțile au înțeles să se refere la aceste Principii.

2.3. Principiile generale ale dreptului

Principiile generale ale dreptului reprezintă liniile călăuzitoare ale activității desfășurate de profesioniști (întreprinzători), fiind desprinse din interpretarea, în ansamblu, a normelor juridice. În doctrina comercială sunt recunoscute drept principii specifice: desfășurarea activității în ideea de a produce profit, celeritatea operațiunilor comerciale, siguranța mediului comercial, promovarea și protecția creditului etc.²¹, însă acestea sunt puternic ancorate și strâns legate de principiile generale ale dreptului, în special principiul de bune-credințe sau principiile *pacta sunt servanda* ori *non adimpleti contractus*²².

2.4. Doctrina

Doctrina nu este recunoscută ca fiind izvor de drept. Totuși, dat fiind caracterul științific și convingător al unor soluții date de doctrină, de multe ori sunt însușite atât de judecători, cât și de legiuitor.

---

¹⁹ O organizație interguvernamentală independentă, cu sediul la Roma, înființată în 1926, ca organ auxiliar al Societății Națiunilor și desființată odată cu aceasta. Institutul a fost reînființat în 1940 pe baza unui acord interstatat. UNIDROIT este legată de ONU printr-un acord de colaborare. Pentru mai multe detalii, a se vedea www.unidroit.org

²⁰ D. A. Sitaru, op. cit., p. 179-182.

²¹ I. Schiau, *Drept comercial*, Editura Hamangiu, București, 2009, p.21-22.

²² J.M. Jacquet, Ph. Delebecque, *Droit du commerce international*, 3e édition, Dalloz, Paris, 2002, p. 94-95.

2.5. Practica judiciară și de arbitraj

În sistemul nostru de drept, practica judiciară nu este recunoscută în mod expres ca fiind izvor de drept. Drept urmare, hotărârile date de instanțele judecătorești au efect numai în cauza respectivă, nefiind obligatorii pentru alte cauze similare. Cu toate acestea, nu putem ignora faptul că, anumite legi sunt „îndreptate” cu ajutorul instanțelor judecătorești. De asemenea, nu putem ignora deciziile Curții Constituționale chemată să se pronunțe asupra excepțiilor de neconstituționalitate, precum și deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Mai mult, un rol deosebit de important îl joacă soluțiile pronunțate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin instanțele sale. Astfel, avem în vedere mai ales hotărârile de interpretare a legislației (hotărârile preliminare)²³ și hotărârile de anulare a unor acte legislative ale UE (acțiuni în anulare)²⁴.

În materia comerțului internațional, practica judiciară și arbitrală prezintă o certă valoare juridică în anumite materii, mai ales acolo unde normele legale lipsesc inclusiv la nivel de principiu. Rolul ei constă în interpretarea normelor juridice și, mai ales, adaptarea acestora la situații juridice noi, prin similitudine.

2. Noțiunile de „întreprindere” și „profesionist” în lumina Noului Cod Civil

În lumina Noului Cod Civil, **profesioniștii** sunt acele persoane (fizice sau juridice) sau entități care exploatează o întreprindere (art. 3 alin. 2), adică *exercită sistematic, individual sau împreună cu alte persoane, o activitate organizată, activitate care poate consta în a produce, a administra ori a înstrăina bunuri ori în a presta diferite servicii, fără a interesa dacă există sau nu un scop lucrativ* (art. 3 alin. 3).

Pentru a contura profilul acestuia, legiuitorul a simțit nevoia comple-

---

²³Dacă o instanță națională are îndoieli cu privire la interpretarea sau valabilitatea unui act legislativ al UE, aceasta poate să solicite opinia Curții de Justiție. Același mecanism poate fi utilizat și pentru a determina dacă un act legislativ sau o practică națională este compatibilă cu dreptul UE.

²⁴Dacă un stat membru, Consiliul UE, Comisia sau (în anumite condiții) Parlamentul European consideră că un anumit act legislativ al UE încalcă drepturile fundamentale sau tratatele Uniunii, îi poate cere Curții de Justiție să anuleze actul respectiv. Persoanele fizice pot, de asemenea, să solicite Curții anularea unui act al Uniunii care le privește în mod direct.

tării conținutului art. 3 NCC prin Legea nr. 71/2011²⁵, în sensul că prin profesionist trebuie să înțelegem comercianții, operatorii economici, întreprinzătorii ori persoane autorizate, potrivit legii, să desfășoare atât activități economice, cât și profesionale²⁶.

Astfel, se poate afirma că noțiunea de profesionist are o sferă mai largă decât cea de comerciant²⁷ incluzând:

- persoanele fizice care exercită activități economice în mod independent (profesioniștii comercianți persoane fizice) și liber-profesioniștii care exercită profesii reglementate sau liberale;
- persoane juridice care au obligația înmatriculării lor în registrul comerțului²⁸;
- instituțiile publice;
- organizațiile non-guvernamentale și alte entități fără personalitate juridică.

În ceea ce privește noțiunea „*întreprindere*”, observăm că noul Cod civil nu definește noțiunea de „întreprindere”, ci expresia „exploatarea unei întreprinderi”. Cu toate acestea, în legislația specială regăsim unele definiții ale noțiunilor de „întreprindere”²⁹, respectiv „întreprindere economică”³⁰.

---

²⁵Legea pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011.

²⁶Sunt avute în vedere noțiunile așa cum acestea erau definite de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

²⁷A se vedea și C. Florescu, Despre dreptul comercial în lumina noului Cod civil – între tradiție și modernitate, în www.juridice.ro.

²⁸Societățile, companiile naționale și societățile naționale, regiile autonome, grupurile de interes economic, societățile cooperative, societățile europene, societățile cooperative europene și grupurile europene de interes economic cu sediul principal în România, alte societăți cu personalitate juridică)

²⁹„În sensul prezentei legi prin *întreprindere* se înțelege orice formă de organizare a unei activități economice și autorizată potrivit legilor în vigoare să facă acte și fapte de comerț, în scopul obținerii de profit, în condiții de concurență, respectiv: societăți comerciale, societăți cooperative, persoane fizice care desfășoară activități economice în mod independent și asociații familiale autorizate potrivit dispozițiilor legale în vigoare” (art. 2 din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii);

³⁰ „*întreprindere economică* - activitatea economică desfășurată în mod organizat, permanent și sistematic, combinând resurse financiare, forță de muncă atrasă, materii prime, mijloace logistice și informație, pe riscul întreprinzătorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege” (art. 2 lit. f) din OUG nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale).